

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25CoP/44/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2018200165
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2018:2018200165.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Spálová a sudcov: JUDr. Martina Valentová a Mgr. Lucia Mizerová, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: 1. L. Q., nar. XX.XX.XXXX a 2. I. Q., nar. XX.X.XXXX, obe bytom ako otec, obe zastúpené procesným opatrovníkom Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Piešťany, pracovisko Hlohovec, so sídlom Hlohovec, Jarmočná 3, deti rodičov - matky: W. Q., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.X.XXXX a otec: X. Q., nar. XX.X.XXXX, adresa: X. E. XX, zastúpený advokátkou: Mgr. Zdenkou Rusnákovou, so sídlom Piešťany, Waltariho 7, o návrhu otca na zverenie maloletých detí do osobnej starostlivosti a o návrhu starej matky: W. W., nar. X.X.XXXX, adresa M. XXX, zastúpená advokátom: JUDr. Ján Minárik, CSc., so sídlom Bratislava, Ipeľská 15, na zverenie maloletých detí do náhradnej osobnej starostlivosti, na odvolanie starej matky mal. proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 38P/18/2017-101 zo dňa 9.2.2018, t a k t o

rozhodol:

- I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e.
- II. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. zveril maloleté deti L. a I. do osobnej starostlivosti otca, výrokom II. rozhodol o zmene rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 33P/52/2016-39 zo dňa 29.3.2017, výrokom III. zamietol návrh starej matky na zverenie maloletého L. a maloletej I. do náhradnej osobnej starostlivosti a napokon výrokom IV. rozhodol o trovách konania tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. čl. 5 Základných zásad Zákona o rodine, ust. § 28 ods. 1, 2 a 3, § 38 ods. 1, § 43 ods. 1, § 44 ods. 1, 2 a 3 Zákona o rodine. Vecne argumentoval tým, že o starostlivosti o maloleté deti bolo naposledy rozhodované rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 33P/52/2016-39 zo dňa 29.3.2017, ktorým bolo manželstvo ich rodičov rozvedené a maloleté deti boli na čas po rozvode zverené do osobnej starostlivosti matky. Dňa X.X.XXXX matka maloletých detí zomrela. Vzhľadom na návrh otca mal. detí, ako aj návrh starej matky mal. detí, bolo predmetom konania rozhodovanie súdu o tom, či majú byť po smrti matky maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti otca, alebo je dôvodné maloleté deti zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí poukázal na to, že v prípade smrti jedného z rodičov, je na výkon rodičovských práv a povinností zo zákona oprávnený a povinný druhý rodič. Náhradná osobná starostlivosť o mal. dieťa je dočasným opatrením, ktoré nahrádza osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, kedy ju rodičia nezabezpečujú, alebo nemôžu zabezpečiť. Zákon o rodine vždy uprednostňuje starostlivosť rodičov pred starostlivosťou iných osôb. Cieľom náhradnej osobnej starostlivosti má byť obnovenie nedostatočnej alebo úplne chýbajúcej starostlivosti zo strany rodičov dieťaťa a hľadanie spôsobu opätovného návratu dieťaťa k rodine. S poukazom na

uvedené a vzhľadom na vykonané dokazovanie, dospel súd k záveru, že návrh otca na zverenie maloletých detí do jeho osobnej starostlivosti bol daný dôvodne, keďže rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 33P/52/2016-39 zo dňa 29.3.2017 boli maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti matky, ktorá však zomrela a maloleté deti následne zostali v starostlivosti jediného žijúceho rodiča - otca, preto súd zároveň zmenil aj pôvodný rozsudok. Súd zistil, že otec maloletých detí zabezpečuje starostlivosť o maloleté deti a túto vykonáva riadne, čo vyplýva jednak zo správy ÚPSVaR Piešťany, pracovisko Hlohovec zo šetrenia pomerov u otca maloletých detí, ako aj zo správy vypracovanej základnou školou, ktorú maloleté deti navštevujú a napokon aj z výpovedí samotných účastníkov konania. Súd uzavrel, že otec maloletým deťom poskytuje riadne a stabilné výchovné prostredie vhodné pre ich všestranný vývin. Z predložených psychologických posudkov vyplýva, že maloleté deti sa so situáciou v rodine vyrovnávajú, pričom kľúčovou osobou pre oboch je ich otec (u maloletej I. po bratovi). Otec maloletých detí po úmrtí ich matky konzultoval túto situáciu s psychológom, s ohľadom na vysporiadanie sa maloletých detí s touto situáciou, ako aj s adaptáciou na nové prostredie, pričom psychológ s deťmi ešte stále navštevuje, čo podľa súdu svedčí o záujme otca o zdravý psychický vývin maloletých pri vyrovnávaní sa s traumou. Súd mal za to, že v tomto záťažovom období, ale aj všeobecne, je pre maloleté deti dôležitá stabilita, ktorá je pri ich ponechaní v starostlivosti otca zachovaná, keďže tento býva v tej istej obci ako žili aj so svojou matkou a tiež stále navštevujú tú istú základnú školu, čiže majú zachovaný aj okruh kamarátov a spolužiakov. Maloletým deťom pritom nechýba ani kontakt so starou matkou a ďalšími príbuznými z matkinej strany, keďže deti k nej chodia na víkendy. Súd zamietol ako nedôvodné návrhy starej matky na vykonanie dôkazov (výsluch svedkov a vyhotovenie znaleckého posudku), nakoľko starostlivosť starej matky nebola v konaní spochybňovaná a riadnu starostlivosť otca o maloleté deti mal súd preukázanú aj z iných už predložených dôkazov. Súd tiež nevidel dôvod na vyhotovenie znaleckého posudku, keď disponoval správou psychológa, ktorý s deťmi pracuje už takmer pol roka a pomáha im vysporiadať sa s ich ťažkou životnou situáciou. Prihliadal na správu vypracovanú psychologičkou z RPPS ÚPSVaR Piešťany, podľa ktorej vstup iných odborníkov do procesu je nevyhnutné dôkladne zvážiť, nakoľko by v danom prípade mohlo prísť k následnej retraumatizácii detí, čo by mohlo negatívne zasiahnuť do dynamiky interdisciplinárnych štruktúr, s ktorým názorom sa súd stotožnil. Preto zamietol tiež návrh na výsluch maloletých detí súdom, keď mal za jednoznačne preukázané, že starostlivosť o maloleté deti otec vykonáva riadne. Nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by maloleté deti mali byť odňaté zo starostlivosti jediného žijúceho rodiča a zverené do náhradnej starostlivosti inej osoby. Mal za to, že takýto postup by nebol ani v záujme maloletých detí. Poukázal pri tom na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 136/2008 zo dňa 17.4.2008, podľa ktorého akákoľvek forma náhradnej osobnej starostlivosti je pre maloleté dieťa, za predpokladu riadnej starostlivosti zabezpečovanej rodičom, neakceptovateľná. Súd tiež uviedol, že dôvodom sporu sú napäté vzťahy medzi otcom maloletých detí a ich starou matkou a širšou rodinou z matkinej strany, pričom maloleté deti majú právo aj na rodinu zo strany ich zosnulej matky a na udržiavanie vzťahu s nimi, preto súd apeloval na účastníkov konania, aby pracovali na vzájomnej komunikácii, nakoľko ich vzájomné osočovanie môže prispieť k ťažšiemu zvládaniu danej situácie maloletými deťmi, čo nie je v ich záujme, naopak je potrebné budovať pozitívnu vzťahovú väzbu maloletých detí k otcovi, ale aj k širšej rodine a stabilizovať výchovné prostredie. V záujme maloletých detí by mali rodiny začať spolu komunikovať a podieľať sa na vytváraní stabilného a harmonického prostredia pre maloleté deti. Napokon k návrhu starej matky, prednesenom až v záverečnej reči, týkajúcom sa rozhodnutia o úprave styku maloletých detí so starou matkou súd uviedol, že o tomto nerozhodoval, nakoľko v tomto smere nevykonával žiadne dokazovanie, pričom uvedený návrh bol vznesený len pre prípad zverenia maloletých detí do osobnej starostlivosti otca, ktoré rozhodnutie však nie je právoplatné. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

3. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podala v celom jeho rozsahu prostredníctvom svojho právneho zastúpenia odvolanie stará matka, ktorá žiadala, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, alebo aby sám rozhodol vo veci. Ako odvolacie dôvody uviedla tie, ktoré vyplývajú z ust. § 365 ods. 1 písm. e) a f) CSP.

4. Dôvodila tým, že súd odignoroval najlepší záujem maloletých detí, reálny stav ich emocionálneho života a frustrácie z toho, že musia veľmi opatrne riešiť otázky týkajúce sa ich zomrelej matky a jej rodiny, hlavne starej matky. Iba povrchno konštatoval, že deťom zomrela matka, nebral do úvahy, že otec svojim konaním bezohľadne trhá citové väzby medzi starou matkou a deťmi, na druhej strane ich takmer každý víkend vozí k svojim rodičom. Maloleté deti dlho pred smrťou matky žili v spoločnej

domácnosti so starou matkou, prakticky po celý čas choroby matky im teda stará matka nahrádzala matku. Stretávanie sa starej matky s maloletými deťmi sa nezlepšilo ani po pojednávaní dňa 9.2.2018, práve naopak, stará matka sa stretla s mal. deťmi víkend pred pojednávaním, a potom až cca mesiac po pojednávaní, o čom svedčia predložené sms správy. Otec neakceptuje starú matku a rodinu zo strany zomrelej matky mal. detí. Bráni styku a neakceptuje názor svojich maloletých detí žiť s ich starou matkou. Poukazovala pritom na ust. § 43 ods. 1 Zákona o rodine a ust. čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj komentár k nemu a dôvodila, že aj Ústava SR považuje záujem dieťaťa za prvoradý pri akýchkoľvek postupoch a riešeníach, ktoré sa ho týkajú, dieťaťu zabezpečuje ochranu a starostlivosť, nevyhnutnú pre jeho blaho. Stará matka považuje napadnutý rozsudok za nesprávny, vychádzajúci z nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a z nesprávnych skutkových zistení, nakoľko súd svoje rozhodnutie založil na tvrdeniach otca, ktorý ich však nepreukázal. Súd mal za preukázané, že otec detí po opustení spoločnej domácnosti s matkou, stále pomáhal matke mal. detí a s deťmi sa stretával. Tieto tvrdenia sa však nezakladajú na pravde a vôbec nevyplývajú zo skutočností uvedených v spisovom materiály. Maloleté deti neboli vypočuté ani pred súdom, ani pred klinickou psychologičkou, aby mohli v konaní vyjadriť svoj názor. Maloletým deťom je v skutočnosti bránené v styku so starou matkou, čím je ohrozený ich najlepší záujem a právo detí stretávať sa so starou matkou a rodinnými príslušníkmi ich zomrelej matky. Súd teda nepovažoval za potrebné skúmať názor maloletých detí, mal na základe tvrdení otca bez vypočutia názoru maloletých detí za preukázané, že najlepším záujmom detí je osobná starostlivosť otca, ako jediného žijúceho rodiča, a preto rozhodol v jeho prospech. Súd absolútne nebral do úvahy ďalšie uvádzané skutočnosti, ktoré uviedol sám otec, a to, že žijú v dome u jeho priateľky s jej rodičmi, že maloleté deti nemajú od tejto nehnuteľnosti ani kľúče. Pochybenie súdu spočíva v tom, že uprednostnil právo rodiča nad právo dieťaťa v rozpore s čl. 24 Charty základných práv EÚ ako aj Dohovorom o právach dieťaťa. Súd preto dospel k nesprávnemu právnemu záveru, nakoľko ide o povrchné a neúplné zistenie skutkového stavu, ktorý nemá také predpoklady, aké by vyplynuli z úplného a precízne zisteného skutkového stavu. Chyba v zisťovaní skutkového stavu súdom prvého stupňa spočíva v tom, že skutkové zistenie, ktoré bolo základom pre jeho rozhodnutie je nesprávne a v dôsledku nesprávnych skutkových zistení je chybný právny názor, v dôsledku ktorého súd zisťoval iné skutočnosti, prípadne zisteným skutočnostiam prisudzoval iný právny význam. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, pretože výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s ust. § 191 ods. 1 CSP, pretože súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo a opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané ako aj tie, ktoré vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú tie skutkové zistenia, ktoré súd založil na chybnom hodnotení dôkazov, nakoľko ide o logický rozpor v hodnotení dôkazov, príp. poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov, alebo ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, vierohodnosti a výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 191 - 193 CSP. Rozsudok je príkladom neprofesionálneho a arbitrálneho postupu súdu. Odôvodnenie je maximálne neprofesionálne. Súd totiž v žiadnom prípade nemohol na základe oboznámenia sa s listinnými dôkazmi takto neprípustne konštatovať, že vypočutie maloletých detí by bolo v ich neprospech a zbytočne by ich stresovalo, čím súd v podstate odignoroval názor maloletých detí, ktorý otec dobre pozná a ignoruje ho rovnako ako súd. Súd sa vôbec nezaoberal dôvodmi, prečo sa maloleté deti nechceli vracieť späť k otcovi, prečo si neželali, aby otec poznal obsah záznamov zo stretnutí maloletých na sociálnej kuratele, na čo upozornila kolízna opatrovníčka a ďalšie skutočnosti k objasneniu ktorých mohol výrazne napomôcť relevantný psychologický posudok a nie čiastkové správy zo stretnutí maloletých detí so psychologičkou a liečebnou pedagogičkou. Neexistuje žiadny výchovný ani primeraný donucovací prostriedok, ktorým by bolo možné maloleté deti nútiť, aby vymazali z pamäti svoje negatívne zážitky s ich otcom počas života ich matky. Ani nátlakové aktivity zo strany súdnych úradníkov či pracovníkov sociálnej kurately nemajú pozitívny vplyv na úpravu vzťahov detí a ich otca. Súd uveril klamlivým tvrdeniam otca, ktorý na verejnosti predvádza herecké výkony, ohovára už zomretú matku, uvádza svoje subjektívne presvedčenie ako jedinou pravdu a nerešpektuje názor detí ani odborníkov a presvedča každého vrátane súdu, že on je vlastne najväčší trpiteľ, ale pri osobných stretnutiach už s posmeškami alebo vyhrážkami komunikuje so starou matkou, aj s maloletými deťmi. Podľa uznesenia ÚS SR sp. zn. I. ÚS 379/2010, medzi záujmami dieťaťa a rodičov musí byť zachovaná rovnováha, pričom pri hľadaní tejto rovnováhy musí byť osobitný záujem venovaný najvyšším záujmom dieťaťa, ktoré môžu prevažovať nad záujmami rodiča. Podľa ESLP má byť najlepší záujem dieťaťa hlavným kritériom pri rozhodovaní vnútroštátnych súdov a s ohľadom na svoju povahu a závažnosť môže prevážiť nad záujmom rodičov. Podľa tohto medzinárodného orgánu, použitie donucovacích opatrení, v ktorých otec neprejavuje empatický a rešpektujúci postoj vo vzťahu k želaniam dieťaťa je kontraproduktívny. Stará matka mala za to, že v danom prípade nebola splnená jedna zo základných podmienok, a to ochrana

záujmu maloletých zo strany súdu, nakoľko potreby otca postavil nad najlepší záujem maloletých a rovnako ako otec aj súd odignoroval právo maloletých detí vyjadriť svoj názor. Kolízny opatrovník pritom rovnako v konaní uviedol, že jednoznačne odporúča maloleté deti vypočuť a umožniť im tak vyjadriť ich názor. K svojmu odvolaniu stará matka pripojila fotografie sms-komunikácie starej matky a otca detí ohľadom umožnenia jej stretávania sa s deťmi.

5. Procesný opatrovník samostatný odvolací návrh nepodal, k odvolaniu starej matky vo svojom písomnom vyjadrení uviedol, že odporúča vypočutie maloletých detí za účelom vyjadrenia ich názoru.

6. Otec odvolací návrh nepodal. K odvolaniu starej matky vo svojom písomnom vyjadrení žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdil. Mal za to, že právne názory a skutkové zistenia súdu sú správne. Súd vykonal všetky navrhované dôkazy potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností a dospel k správnym skutkovým zisteniam. Stará matka v podanom odvolaní neuviedla žiadne nové a relevantné argumenty a podklady, neuviedla žiadne tvrdenia týkajúce sa konania, ktoré by mali vplyv na rozhodnutie súdu. Navyše žiadne zo svojich tvrdení nijakým spôsobom nepreukázala a nepodložila, teda jedná sa len o jej pocitové vyjadrenia. Tvrdenie starej matky, že otec svojim konaním bezohľadne trhá citové väzby medzi starou matkou a deťmi sa nezakladajú na pravde. Deti ku starej matke chodia na víkendy, avšak nie je možné a nie je v prospech a v záujme mal. detí, aby trávili každý víkend u starej matky, nakoľko deti trávajú rady voľný čas aj so svojim otcom. Stará matka taktiež musí rešpektovať ostatné aktivity a záujmy mal. detí. Mal. deti majú právo tráviť víkendy, teda nielen čas zaplnený prevažne povinnosťami počas pracovného a školského týždňa aj so svojim otcom a s ostatnými členmi rodiny, vrátane starých rodičov zo strany otca. Uvedené stará matka nechce rešpektovať. Starou matkou predložené sms-správy sú vytrhnuté z kontextu, viaceré na seba nenadväzujú a viac popierajú tvrdenia starej matky, že otec bráni v styku starej matky s maloletými deťmi, nakoľko je z nich evidentné, že ak je to možné, otec deťom umožňuje tráviť čas s ich starou matkou. Tvrdenie starej matky, že otec neakceptuje názor svojich maloletých detí žiť s ich starou matkou nie je pravdivý, nakoľko maloleté deti so starou matkou žiť nechcú. Pokiaľ stará matka v odvolaní cituje rôzne ustanovenia Zákona o rodine a Dohovoru o právach dieťaťa, nijakým spôsobom nezohľadňuje záujem maloletých detí, a to najmä skutočnosť, že z psychologickkej správy zo dňa 16.1.2018 ÚPSVaR Piešťany, odbor sociálnych vecí a rodiny, referát poradensko-psychologických služieb vyhotovenej psychologičkou Mgr. F. V. vyplýva, že akékoľvek otázky týkajúce sa výchovného prostredia maloletých, ako aj vstup odborníkov do procesu je nevyhnutné zväžiť, nakoľko by v danom prípade mohlo prísť k následnej retraumatizácii detí. Zo strany starej matky je bezohľadné a v rozpore so záujmami mal. detí aby tieto boli opätovne vypočúvané, najmä vzhľadom na uvedené stanovisko psychológa. Navyiac názor maloletých detí sa zisťuje najmä prostredníctvom ich zástupcu alebo príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, mimo iné, maloleté deti vyjadrili svoj názor pred odborníkmi v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Nitre, ktoré deti navštevujú za účelom ľahšieho prekonania straty matky a za účelom sprevádzania dieťaťa po smrti matky, ktoré navštívili do času vystavenia Vyjadrenia z liečebnodiagnostickej intervencie mal. L. a Správy z diagnostického vyšetrenia mal. I., z ktorých správ vyplýva, že pre L. sú kľúčovými osobami otec, I. a otcova priateľka a pre mal. I. sú kľúčové osoby okrem L., ku ktorému má jednoznačne preferovanú väzbu, otec, babka, otcova partnerka atď. Mal. L. uviedol, že za svoj domov považuje dom, v ktorom aktuálne býva, pričom v priebehu pokročilejších terapeutických stretnutí vyjadril, že je tam spokojný. Z uvedeného je jednoznačné, že mal. deti majú svojho otca radi, radi žijú v domácnosti s otcom a tvrdenia starej matky sú len jej pocitovými a najmä subjektívnymi tvrdeniami. V predmetnom konaní tak deti vyjadrili svoj názor v zmysle zákona, a to prostredníctvom svojho otca, ako aj prostredníctvom psychologických správ Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Nitre. Tvrdenie starej matky, že vzhľadom na to, že je mal. deťom bránené v styku so starou matkou, čím je ohrozený ich najlepší záujem a právo detí stretávať sa so starou matkou, je nepravdivé. Stará matka nesprávne vyhodnocuje najlepší záujem mal. detí, pričom uprednostňuje jej vlastný záujem. Maloleté deti bývajú so svojim otcom, sú spokojné, majú zabezpečené rodinné zázemie, voľnočasové aktivity, majú vytvorený režim a je o ne riadne postarané. Skutočnosť, že deti žijú v dome u priateľky otca je bezpredmetná, nakoľko v tejto domácnosti majú svoju vlastnú izbu, vlastné posteľe, písací stôl, všetko potrebné vybavenie a osobné veci, domácnosť je na veľmi dobrej hygienickej úrovni a deti majú v domácnosti všetko potrebné zabezpečené, čo vyplýva aj z správy ÚPSVaR zo dňa 29.1.2018. Fakt, kto je vlastníkom nehnuteľnosti, nemá nijaký vplyv na skutočnosť, že mal. deti tu majú vytvorený bezpečný domov. Stará matka napáda nedostatočné a nesprávne skutkové zistenia súdu, avšak nekonkretizovala a neuviedla, v čom a ktoré skutkové zistenie bolo nesprávne, ktoré skutočnosti z vykonaných dôkazov údajne nevyplývajú.

a všetky tieto tvrdenia starej matky sú len špekulatívnymi, nepodloženými a pocitovými tvrdeniami. Napriek tomu, že stará matka vyhodnocuje jednotlivé dôkazy iným spôsobom ako súd, nemôže sa dožadovať, aby súd hodnotil vykonané dôkazy podľa ňou navrhnutého spôsobu, dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy. Stará matka uvádza v odvolaní viaceré nepravdivé tvrdenia. Tvrdenie starej matky, že súd nevypočítím maloletých detí odignoroval ich názor, je subjektívnym tvrdením starej matky, pričom stará matka nezohľadňuje názor odborníkov, a to psychologičky Mgr. F. V. z RPPS ÚPSVaR Piešťany, ktorá sa jednoznačne vyjadrila, že by mohlo dôjsť k retraumatizácii mal. detí. Stará matka kladie svoj vlastný záujem - nahradenie si straty dcéry starostlivosťou o mal. deti - nad záujem mal. detí, pričom je schopná a ochotná mal. deti vystaviť uvedenej retraumatizácii a zhoršeniu ich psychického stavu. Takéto vyjadrenia starej matky sú bezohľadné a sebecké. Tvrdenie starej matky, že deti sa nechceli vracieť späť k otcovi nie je pravdivé, taktiež nie je pravdivé tvrdenie, že deti majú v pamäti negatívne zážitky s ich otcom počas života ich matky. Zároveň stará matka nepravdivo v odvolaní uvádza, že súd uveril klamlivým tvrdeniam otca, ktorý predvádza herecké výkony a ohovára už zomretú matku mal. detí, nerešpektuje názor svojich detí, presviedča súd, že on je najväčší trpiteľ. Tieto vyjadrenia starej matky nie sú nijakým spôsobom podložené, sú len subjektívnymi a pocitovými vyjadreniami starej matky a sú nepravdivé. Otec neuvádza žiadne klamlivé tvrdenia a názor svojich detí rešpektuje.

7. Otec ďalej vo svojom vyjadrení k odvolaniu starej matky zdôraznil, že náhradná starostlivosť je dočasné umiestnenie mal. dieťaťa do starostlivosti inej osoby ako rodiča v prípade, ak rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť riadnu starostlivosť o dieťa. Základnými a nevyhnutnými predpokladmi náhradnej starostlivosti sú vždy dočasnosť a absencia riadnej osobnej starostlivosti zo strany rodičov dieťaťa. Len v prípade ak rodičia z objektívnych alebo subjektívnych dôvodov nemôžu zabezpečiť starostlivosť o dieťa, prichádza do úvahy zverenie dieťaťa do starostlivosti inej osoby. Teda na rozhodnutie o náhradnej starostlivosti môže byť dôvod iba vtedy, ak by bolo preukázané, že starostlivosť a výchova dieťaťa vykonávaná rodičom, je natoľko závažne nevyhovujúca, že je potrebné dieťa zo starostlivosti rodiča odňať, čo v tomto prípade nie je dané. Mal. deti od augusta 2017 žijú v jednej domácnosti so svojím otcom, ktorý riadne zabezpečuje osobnú starostlivosť o mal. deti, pričom rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa majú práve rodičia. Deti majú zabezpečený stabilný domov, zázemie, je o nich riadne postarané, majú zabezpečený zdravý telesný, duševný i mravný vývoj, majú s otcom vytvorené pevné citové väzby, čo bolo preukázané vo Vyjadrení z liečebnopedagogickej intervencie zo dňa 8.12.2017 týkajúce sa mal. L. a v Správe z diagnostického vyšetrenia zo dňa 8.12.2017 týkajúcej sa mal. I., z ktorých vyplýva väzba mal. detí na otca, ako aj na jeho súčasnú partnerku. Otec poskytuje mal. deťom vhodné výchovné prostredie s dostatočne pevnými citovými väzbami, s deťmi trávi všetok voľný čas, pripravuje sa s nimi riadne na vyučovanie, zabezpečuje voľnočasové aktivity, vytvoril im domov, pričom otec má záujem sa o mal. deti starať a vykonávať všetky rodičovské práva a povinnosti. Otec tiež deťom zabezpečuje životnú úroveň potrebnú pre rozvoj. Skutočnosť, že stará matka považuje jej náhradnú starostlivosť za lepšiu ako osobnú starostlivosť jediného rodiča, nie je nijakým spôsobom podložená, navyiac takéto jej pocitové tvrdenie nemôže byť dôvodom pre odobratie mal. detí zo starostlivosti ich jediného rodiča - otca, nakoľko každé dieťa má právo na starostlivosť rodičov, ktorú v súčasnej dobe zabezpečuje otec mal. detí v celom rozsahu. Zákon o rodine vždy uprednostňuje starostlivosť rodičov pred starostlivosťou iných osôb a preto prípadné zverenie do náhradnej starostlivosti má mať charakter dočasný, aby si rodičia dieťaťa usporiadali svoj život tak, aby sa v budúcnosti dokázali o dieťa riadne starať. Pretože do dnešného dňa nebola riadna starostlivosť otca o mal. deti vyvrátená, nie je možné rozhodovať o nariadení náhradnej osobnej starostlivosti. Tvrdenia starej matky, ktorými spochybňuje starostlivosť otca o mal. deti nie sú nijakým spôsobom podložené a sú len pocitovými tvrdeniami starej matky. Taktiež tvrdenia, že stará matka má silnejšie citové väzby s mal. deťmi a vie lepšie zabezpečiť starostlivosť o mal. deti sú len jej subjektívnymi a pocitovými tvrdeniami, ničím nepodloženými. Navyiac takéto tvrdenia nezakladajú dôvod na rozhodnutie o nariadení náhradnej osobnej starostlivosti, nakoľko túto je možné nariadiť len v prípade, ak by rodič nezabezpečoval alebo nemohol zabezpečiť riadnu starostlivosť o mal. deti, čo v danom prípade nie je dané. Preto otec považuje rozhodnutie súdu za správne a spravodlivé a navrhuje ho potvrdiť.

8. Procesný opatrovník vo svojom vyjadrení k vyjadreniu otca uviedol, že zotrváva na svojich doterajších vyjadreniach.

9. Otec vo svojom vyjadrení k vyjadreniu procesného opatrovníka uviedol, že vypočutie maloletých detí je v rozpore so záujmami mal. detí, najmä s poukazom na stanovisko psychológa Mgr. F. V., RPPS ÚPSVaR Piešťany. Mal. deti vyjadrili svoj názor pred odborníkmi v Centre pedagogicko-psychologického

poradenstva a prevencie v Nitre, ktoré deti navštevujú za účelom ľahšieho prekonania straty matky a za účelom sprevádzania dieťaťa po smrti matky. Výsluch detí je tiež nad rámec potrebného dokazovania, nakoľko bolo jednoznačne preukázané, že otec zabezpečuje osobnú starostlivosť o mal. deti, túto chce aj naďalej zabezpečovať, deti majú zabezpečený stabilný domov, zázemie, je o nich riadne postarané, majú zabezpečený zdravý telesný, duševný i mravný vývoj, majú s otcom pevné citové väzby, a teda nie sú splnené nevyhnutné predpoklady náhradnej osobnej starostlivosti, ktorá pripadá do úvahy len dočasne a len v prípade, ak rodičia z objektívnych alebo subjektívnych dôvodov nemôžu zabezpečiť riadnu osobnú starostlivosť o dieťa. Preto súd správne vyhodnotil, čo je v najlepšom záujme detí a postupoval v zmysle Charty základných práv EÚ.

10. Stará matka sa k vyjadreniam procesného opatrovníka, ani k vyjadreniu otca k jej odvolaniu viac nevyjadrila.

11. Otec vo svojom ďalšom podaní zopakoval svoje stanovisko, že ďalšie vypočutie mal. detí za účelom vyjadrenia ich názoru je v danom prípade v rozpore s ich záujmami. Mal. deti vyjadrili svoj názor už aj prostredníctvom ÚPSVaR dňa 23.5.2018, kedy bol s nimi na ÚPSVaR uskutočnený pohovor, z ktorého vyplýva, že mal. deti s otcom radi trávia voľný čas, že sa im u otca a jeho partnerky páči, že vzťah s pani Y., súčasou partnerkou otca, majú dobrý. Mal. L. uviedol, že sám navrhol, že ju budú oslovovať mama a ona s tým súhlasila, že chodia na víkendy i k starým rodičom Q. a že boli informovaní aj o rozsudku, ktorý je na krajskom súde, pričom deti uviedli, že sú spokojné s tým, že sú zverené do starostlivosti otca. Preto je tvrdenie starej matky, že otec neakceptuje názor svojich detí žiť s ich starou matkou nepravdivé. Vzhľadom na uvedené teda deti vyjadrili svoj názor v zmysle zákona a to prostredníctvom ich zástupcu - opatrovníka - ÚPSVaR Piešťany, pracovisko Hlohovec. Preto otec navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

12. Otec k vyššie uvedenému podaniu priložil Úradný záznam spísaný dňa 23.5.2018 na ÚPSVaR Piešťany, pracovisko Hlohovec pred A. Y., z ktorého vyplýva, že bol na ÚPSVaR vykonaný pohovor s mal. deťmi bez prítomnosti otca. Okrem iného mal. deti uviedli, že sa im u otca a jeho partnerky páči, vzťah s pani Y. majú dobrý, mal. L. uviedol, že sám navrhol, že ju budú oslovovať mama a ona s tým súhlasila, deti chodia na víkendy i k starým rodičom Q., maloletí uviedli, že sú spokojní so zverením do osobnej starostlivosti otca.

13. Ďalšie podania účastníkov v odvolacom konaní dané neboli.

14. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku účinného od 1.7.2016 - ďalej len CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníkom, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. e/ a f/ CSP v spojení s § 62 ods. 1 zák. č. 162/2015 Z.z. účinného od 1.7.2016 Civilného mimosporového poriadku - ďalej len CMP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné priznať úspech, keďže napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP.

15. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý v danom prípade nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol o návrhoch otca a starej matky vecne správne, keď vzhľadom na zmenu pomerov, ktorá nastala úmrtím matky mal., ktorej boli deti zverené do osobnej starostlivosti rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 33P/52/2016-39 zo dňa 29.3.2017, rozhodol o zverení detí do osobnej starostlivosti otca a návrh starej matky na zverenie mal. detí do jej náhradnej osobnej starostlivosti zamietol.

16. Pretože odvolací súd preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav pokiaľ ide o preukázané skutočnosti právne rozhodné pre rozhodnutie o zverení mal. detí do osobnej starostlivosti a o zverení mal. detí do náhradnej osobnej starostlivosti, a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, pričom sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP odvolací súd konštatuje správnosť jeho dôvodov a odkazuje na výstižné, správne, presvedčivé a v relevantnom vyčerpávajúce odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od skutkových alebo právnych záverov súdu prvej inštancie odchýliť a nemôže preto dať za pravdu odvolateľke. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia dopĺňa už iba nasledovné:

17. V čl. 24 Charty základných práv Európskej únie ods. 2 je zakotvené, že pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.

18. Podľa čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

19. V čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa je zakotvená zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa.

20. V zmysle čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť.

21. V zmysle čl. 3 Zákona o rodine, rodičovstvo je spoločnosťou mimoriadne uznávaným poslaním ženy a muža. Spoločnosť uznáva, že pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa je najvhodnejšie stabilné prostredie rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa. Spoločnosť poskytuje rodičovstvu nielen svoju ochranu, ale aj potrebnú starostlivosť, najmä hmotnou podporou rodičov a pomocou pri výkone rodičovských práv a povinností.

22. V zmysle čl. 5 Zákona o rodine, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

23. Podľa § 28 ods. 1 Zákona o rodine, súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä a) sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa, b) zastupovanie maloletého dieťaťa, c) správa majetku maloletého dieťaťa.

24. Podľa § 28 ods. 3 veta prvá Zákona o rodine, rodičovské práva a povinnosti vykonáva jeden z rodičov, ak druhý z rodičov nežije, je neznámy alebo ak nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu.

25. Podľa § 43 ods. 1 Zákona o rodine, maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

26. Podľa § 44 ods. 1 Zákona o rodine, náhradnou starostlivosťou je viacero osobitne usporiadaných, na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňujúcich dočasných opatrení, ktoré nahrádzajú osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť.

27. Podľa § 45 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine, ak to vyžaduje záujem maloletého dieťaťa, súd môže zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti.

28. Podľa čl. 4 veta druhá Základných zásad Civilného mimosporového poriadku, ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej.

29. Podľa § 38 ods. 1 a 2 CMP, ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne (ods. 1). Názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb (ods. 2).

30. Rodičovské práva a povinnosti ako komplex troch základných zložiek „rodičovskej moci“ - právo dieťa vychovávať, zastupovať ho a právo spravovať jeho veci a majetok - patria rodičom od narodenia do plnoletosti dieťaťa. Patria osobám, ktoré sú podľa zákona považované za rodičov, teda žene, ktorá dieťa porodila - matke a mužovi, ktorému svedčí domnienka otcovstva - otcovi. V prípade ak jeden z rodičov nežije, je na výkon rodičovských práv a povinností oprávnený a povinný v celom rozsahu druhý rodič sám. Pokiaľ by ani on nemohol práva a povinnosti rodiča vykonávať, je potrebné prijať náhradné opatrenia, akým je aj zverenie dieťaťa do niektorej z foriem náhradnej starostlivosti (§ 44 a nasl. Zákona o rodine).

31. V zmysle čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky je garantované právo rodičov vychovávať a starať sa o svoje deti, naopak deťom sa zaručuje právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Podobne Dohovor o právach dieťaťa ukladá zmluvným štátom povinnosť vynaložiť všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že sú to rodičia, ktorí majú spoločnú a rovnakú prvotnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa, pričom zmyslom ich starostlivosti musí byť záujem dieťaťa. Osobná starostlivosť sa poskytuje dieťaťu v rodine a predstavuje ju starostlivosť o stravu, bývanie, ošatenie, zabezpečenie lekárskej starostlivosti, školskej dochádzky, mimoškolských aktivít dieťaťa a iné. Osobná starostlivosť je teda pojem užší ako výchova. Náhradná starostlivosť pomenúva inštitút, ktorý nahrádza výkon jednej časti rodičovských práv a povinností, a to práve osobnej starostlivosti o dieťa. Aj v prípade umiestnenia dieťaťa do niektorej z foriem náhradnej starostlivosti sú za jeho riadnu výchovu naďalej zodpovední jeho rodičia.

32. Náhradná starostlivosť má nahrádzať osobnú starostlivosť (nie výchovu) rodičov o maloleté dieťa v prípade, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť. Znakmi náhradnej starostlivosti sú jej: a) nevyhnutnosť - možno ju nariadiť len vtedy, ak rodičia osobnú starostlivosť nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť. Náhradnú starostlivosť teda môže súd nariadiť až vtedy, keď ohrozenie riadnej výchovy dieťaťa nekvalitou jeho života preváži nad jeho záujmom podporovať biologické väzby a rodinný život; b) dočasnosť - zverenie dieťaťa do náhradnej starostlivosti je len dočasné opatrenie, ktoré súd zruší, akonáhle odpadnú prekážky pre obnovenie spoločného života detí s rodičmi. Neschopnosť alebo neochota rodičov zabezpečiť osobnú starostlivosť o svoje maloleté dieťa potom môže spočívať v objektívnych alebo subjektívnych okolnostiach, napr. ak rodičia starostlivosť o dieťa zanedbávajú, čo sa vyznačuje nedostatkom ich starostlivosti, spôsobujúcim závažné ohrozenie vývoja dieťaťa alebo nebezpečenstva pre dieťa, zlyhanie pri zabezpečení telesných potrieb dieťaťa - výživy, ošatenia, ubytovania, zdravotnej starostlivosti, citové zanedbávanie - nezabezpečenie citových potrieb dieťaťa a pod. Každé zverenie dieťaťa do náhradnej starostlivosti, predstavuje faktický zásah do výkonu rodičovských práv.

33. Jednou z foriem náhradnej starostlivosti, je náhradná osobná starostlivosť inej fyzickej osoby ako rodiča. Základnou podmienkou pre zverenie mal. dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti je potreba chrániť záujem maloletého dieťaťa a subsidiárne v zmysle § 44 Zákona o rodine sú týmito podmienkami aj skutočnosť, že rodičia nezabezpečujú, alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o mal. dieťa. Naplnené musia byť vždy všetky uvedené predpoklady pre odňatie dieťaťa zo starostlivosti jeho rodičov. V prípade posudzovania splnenia podmienok pre nariadenie náhradnej osobnej starostlivosti berie teda súd do úvahy dve skutočnosti - záujem maloletého dieťaťa a to, či sa žiadny rodič naozaj nemôže alebo nechce o svoje dieťa starať. Právnym následkom nariadenia náhradnej osobnej starostlivosti je, že sa rodičia nemôžu o svoje dieťa osobne starať a túto starostlivosť

zabezpečuje osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím zverené, avšak len dočasu, kým si rodič na svojej strane nevytvorí alebo neobnoví podmienky pre prevzatie osobnej starostlivosti o dieťa. Rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa totiž majú vždy v prvom rade jeho rodičia. Obsahom ich práva „vychovávať“ dieťa je v prvom rade právo (a povinnosť) chrániť záujem dieťa, tiež riadiť a usmerňovať jeho konanie a vykonávať nad ním dohľad, právo mať dieťa u seba, resp. určiť miesto jeho pobytu a právo osobne sa o neho starať. Kým rodič má právo výchovy dieťaťa, osoba, ktorej bolo dieťa zverené do náhradnej starostlivosti, má iba právo (a povinnosť) osobnej starostlivosti o dieťa, čo je užší pojem ako výchova.

34. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že po rozchode rodičov boli maloleté deti v osobnej starostlivosti ich matky, pričom do domácnosti matky a mal. detí sa prisťahovala stará matka, ktorá matke s ich výchovou pomáhala, a to najmä vzhľadom na jej závažný zdravotný stav. Z toho je zrejmé, že medzi maloletými deťmi a ich starou matkou došlo k nadviazaniu bezprostredného blízkeho kontaktu a vzťahu. Vzhľadom na zhoršenie zdravotného stavu matky, prevzal od augusta 2017 starostlivosť o maloleté deti v celom rozsahu ich otec, s ktorým deti od uvedeného obdobia bývajú v jeho domácnosti, ktorú má otec momentálne vytvorenú v dome u jeho priateľky. Zo správ procesného opatrovníka, ako aj Základnej školy s MŠ X. E. vyplýva, že otec sa o mal. deti riadne stará, vo svojej domácnosti má vytvorené vhodné podmienky pre výchovu mal. detí, deti dosahujú v škole dobré výchovno-vyučovacie výsledky, otec sa na ich výsledky v škole pravidelne informuje. Otec taktiež v záujme maloletých detí na prekonanie ich traumy z úmrtia matky, podnietil a s deťmi pravidelne od októbra 2017 absolvuje psychologické intervencie v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Nitre. Z vyjadrení účastníkov konania taktiež vyplýva, že otec umožňuje pravidelný kontakt maloletých detí s ich starou matkou, i keď nie v rozsahu, aký by si stará matka želala. V predmetnej veci vzhľadom na citlivosť prípadu, keď sa mal. deti museli vyrovnáť najskôr z rozchodom svojich rodičov, zo závažným zdravotným stavom svojej matky, následne zo zmenou výchovného prostredia k otcovi a napokon aj s najväčšou traumou, ktorou bola smrť ich matky, sú, pokiaľ ide o skúmanie najlepšieho záujmu maloletých detí, ktorý má súd vždy na zreteli na prvom mieste, podstatné závery vyplývajúce zo správy z psychologických vyšetrení a liečebno-pedagogickej intervencie, ktorú mal. deti absolvujú v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Nitre, ktoré boli pre potreby súdu zabezpečené v priebehu konania.

35. Zo správy CPPPaP v Nitre zo dňa 8.12.2017 ohľadom mal. L. vyplýva, že maloletý absolvoval do toho času celkom štyri stretnutia, v rámci ktorých sedení bol maloletému okrem intervencie za účelom spracovania krízovej situácie poskytnutý aj priestor pre vyjadrenie pocitov a celkové sebvýjadrenie, v rámci ktorého bolo konštatované, že maloletý vedel bez ťažkostí vyjadriť pocity, ktoré prežíva, dokázal vyjadriť, čo mu chýba, čo mu prekáža a čo sa zlepšilo. Zistené pritom bolo, že jeho kľúčovými osobami sú aktuálne otec, sestra I. a otcova priateľka. Pravidelne sa stretáva s babkou a so starými rodičmi z otcovej strany. Za svoj domov považuje dom, kde aktuálne býva, pričom viackrát v priebehu pokročilejších terapeutických stretnutí vyjadril, že je tam spokojný a už si zvykol na nové prostredie. Mal. L. aj naďalej zostáva v starostlivosti CPPPaP v Nitre, k zvládnutiu krízovej situácie potrebuje stabilitu, funkčné a prijímajúce rodinné prostredie. Aktuálne narušené vzťahy medzi otcom a rodinnými príslušníkmi z matkinej strany môžu maloletému významne sťažovať proces vyrovnávania sa so stratou matky, preto bolo pozostalej rodine odporúčené využiť služby mediátora.

36. Zo správy zo dňa 8.12.2017 ohľadom mal. I. vyplýva, že maloletá absolvovala do toho času celkom 5 stretnutí, pričom v tom čase maloletá ešte nebola vo fáze prijatia faktu, že jej mama zomrela, maloletá mala v otázke svojho miesta v rodine a v otázke výhradných vzťahov k blízkym osobám chaos. Kľúčovou osobou v jej aktuálnom prežívaní bol pre ňu brat L., pričom jej preferované väzby vo vzťahu k ostatným rodinným príslušníkom boli veľmi široké. Ako kľúčové osoby svojho života vníma otca, babku, otcovu partnerku, starých rodičov, ale aj širšiu rodinu maminho príbuzenstva (sesternice, tety, strýkov), podvedome dominantnou je babička, avšak polarita tejto dominancie sa určiť nedá. Maloletá má silnú potrebu ochrany, vytvára si vnútorné bariéry, ktorých cieľom je chrániť ju pred ďalším zranením, či zármutkom, má tiež potrebu stability, zázemia, túžbu po jemnosti, nežnosti. Niekoľkých konzultácií sa zúčastnili aj starý otec a otcova partnerka, ktorí sa aktívne zúčastňujú na jej výchove. Odporúčania do domáceho prostredia zúčastnení akceptovali a bezvýhradne realizovali. Maloletá sa musí vyrovnáť s najnáročnejšou životnou situáciou, aká môže dieťa postretnúť, potrebuje pevnú oporu blízkych ľudí, ktorú určite dostáva, okrem toho potrebuje cítiť stabilitu a harmóniu celej aj širšej rodiny. Aktuálne narušená komunikácia v I. rodine môže jej stratu a traumou prehľbovať, preto odporúčajú, aby v záujme dieťaťa pozostalí rodinní príslušníci využili služby mediátora, prípadne zariadenia špecializovaného na

riešenie kolíznych situácií v medziľudských vzťahoch. Dieťa zostáva v starostlivosti CPPPaP Nitra, terapia pokračuje.

37. Z vyššie uvedeného vyplýva, že po smrti matky sú maloleté deti aktuálne nepretržite (v čase rozhodovania súdu prvej inštancie to bolo 5 mesiacov) v osobnej starostlivosti otca, otec a jeho partnerka sú pre deti kľúčovými osobami, kľúčovou osobou je pre maloleté deti nepochybne aj stará matka. Otec výchovu a starostlivosť o mal. deti riadne zabezpečuje, maloleté deti si zvykli na nové prostredie, nebolo zistené, že by pobytom u otca trpeli, alebo pociťovali akýkoľvek diskomfort. Z vykonaného dokazovania tak nevyplývalo, že by boli splnené podmienky pre zverenie maloletých detí do náhradnej osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby ako rodiča - teda starej matke, pretože nebolo preukázané, že by otec detí nezabezpečoval, alebo výchovu mal. detí nemohol zabezpečiť. Stará matka ani netvrdila žiadne konkrétne skutočnosti, ktorými by preukazovala zásadné nedostatky vo výchove detí ich otcom. Otec má vytvorené všetky podmienky pre zabezpečenie nielen výchovy, ale aj osobnej starostlivosti o maloleté deti. Stará matka argumentovala predovšetkým tým, že otec trhá väzby medzi mal. deťmi a starou matkou a tieto sú frustrované z toho, že musia veľmi opatrne riešiť otázky týkajúce sa ich zomrelej matky. Avšak tieto skutočnosti nie sú dôvodom pre odňatie detí z výchovy otca. Otec musí vedieť, čo je v záujme duševného zdravia jeho mal. detí, akú pomoc potrebujú a že pre všestranný vývoj detí je nevyhnutné zachovanie ich väzieb aj so starými rodičmi zo strany matky a prípadnej so širšou rodinou z jej strany. Hoci je stará matka presvedčená o tom, že je schopná poskytnúť mal deťom priaznivejšie výchovné prostredie a lepšiu výchovu ako otec, neznižuje to rodičovské kompetencie otca, aby tento naďalej poskytoval svojim deťom rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa svojich najlepších možností a schopností. Z predložených psychologických správ vyplýva, že mal. deti momentálne potrebujú predovšetkým stabilné, vľúdne, prijímajúce a harmonické rodinné prostredie, aby sa mohli postupne vyrovnáť s traumou zo straty matky. V tomto pre ne náročnom procese, by im všetci dospelí rodinní príslušníci mali byť oporou, a to každý predovšetkým s ohľadom na svoju rolu, ktorú zohráva v živote mal. detí, t. j. otec ako biologický rodič, s ktorým deti vyrastali do rozchodu rodičov a zároveň mužský vzor a stará matka, ako starý rodič, ktorý bol deťom oporou po rozchode rodičov a je pre ne výraznou oporou i v súčasnosti. Títo by mali v záujme maloletých detí dokázať prekonať vzájomné antagonizmy, pochádzajúce ešte z čias rozchodu rodičov a mali by byť v zásade schopní spolupracovať v najlepšom záujme maloletých detí tak, aby im vytvorili priaznivé rodinné prostredie, nezaťažovať ich vzájomnými konfliktmi, prípadne ich nevyužívať ako prostriedok na potrestanie druhého (otca, či starej matky), ale mali by sa každý snažiť podľa svojich najlepších schopností poskytnúť deťom potrebnú podporu. Otec ako aj stará matka spoločne môžu mal. deťom najlepšie prospieť, ak každý podľa svojich schopností poskytne mal. deťom to najlepšie zo seba, pričom sa môžu vhodne dopĺňať a mal. deťom tak poskytnúť to najlepšie rodinné zázemie, stabilitu, pocit bezpečia, istoty, lásky, ako im aj bolo odporúčané psychologmi Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Nitre. Samozrejme si to vyžaduje vysoké ľudské a osobnostné nároky tak na otca, ako aj na starú matku, pričom ak títo dokážu kultivovane zvládnuť vzájomné rozpory, výrazne sa tým zvyšuje predpoklad vyrovnania sa detí so stratou matky, ako aj ich zdravého duševného vývoja.

38. V danom prípade odvolací súd dôvody pre odňatie maloletých detí z osobnej starostlivosti otca a ich zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky nezistil. Takáto forma náhradnej starostlivosti by aj tak mohla byť len dočasnou do času, kým si otec neupraví pomery na svojej strane, avšak za situácie, že pomery na strane otca sú vyhovujúce, nie sú splnené pre takého dočasné opatrenie podmienky. Naopak v najlepšom záujme zdravého psychického vývinu mal. detí, je ich ponechanie v osobnej starostlivosti otca, teda v rodine, ktorá je základným miestom pre výchovu mal. detí, avšak pri zabezpečení plnohodnotného kontaktu mal. detí s ich starou matkou, ktorá hrá v ich živote významnú úlohu a môže svojou podporou a pôsobením deťom významne prospieť. Z dokazovania pritom vyplývalo, že otec styk detí so starou matkou umožňuje, tento momentálne prebieha na základe dohody otca so starou matkou. Pokiaľ sa stará matka domnieva, že tento styk jej zo strany otca nie je poskytovaný v dostatočnom rozsahu, bolo v tomto konkrétnom prípade na mieste, aby sa stará matka domáhala nie náhradnej osobnej starostlivosti, ale práve úpravy styku s maloletými deťmi postupom podľa ust. § 25 ods. 5 Zákona o rodine. Stará matka však v tomto konaní takýto návrh relevantne nepodala a ani v odvolaní sa úpravy svojho styku s mal. deťmi nedomáhala. Preto v prípade, že má o úpravu styku záujem, môže tak učiniť novým samostatným návrhom, v ktorom konaní bude vykonané náležité dokazovanie. Ako však už bolo vyššie uvedené, súd odporúča otcovi a starej matke v záujme maloletých detí predovšetkým spolupracovať, nezaťažovať ich vzájomnými rozpormi a v ich záujme sa na rozsahu

styku starej matky s mal. deťmi ústretovo dohodnúť tak, aby boli rešpektované najmä pocity a potreby mal. detí.

39. Pokiaľ ide o odvolací argument starej matky, že súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutkový stav, keď nezisťoval názor maloletých detí, ktoré v konaní nevypočul, s týmto sa odvolací súd nestotožňuje a dáva za pravdu prvoinštančnému súdu, že výsluch maloletých pred súdom, by za tejto konkrétnej situácie viedol k ich ďalšej traumatizácii. V prípade, že deti stratili matku, vyžadovať od nich, aby si zvolili medzi otcom a starou matkou, by pre ne predstavovalo neprimeranú záťaž, pričom v snahe vyhovieť obom stranám, by napokon mohli utrpieť ujmu. Ako bolo vyššie uvedené, tak otec ako aj stará matka zohrávajú významnú každú špecifickú rolu v živote mal. L. a mal. I., preto každý z nich by mal plniť svoju úlohu, ktoré sa vzájomne dopĺňajú a deti obohacujú. Odvolací súd má za to, že v tomto konaní bol zisťovaný názor maloletých detí v dostatočnom rozsahu, a to prostredníctvom tretej osoby, zamestnancov CPPPaP Nitra, v ktorom zariadení každé z detí absolvovalo viacero psychologických vyšetrení, v rámci ktorých im bolo umožnené sa samostatne vyjadriť pred nezaujatou osobou, pričom z vyjadrenia mal. L. vyplynulo, že za domov považuje dom, kde momentálne s otcom býva, je tam spokojný a mal. I. má blízky vzťah najmä k svojmu staršiemu bratovi, pričom ohľadom svojho miesta v rodine má zatiaľ chaos. Pre obe deti sú kľúčovými osoba tak otec, ako aj stará matka, ale aj otcova aktuálna partnerka. Prvoinštančný súd sa pokúsil v konaní mal. detí vypočuť aj prostredníctvom psychologičky RPPS ÚPSVaR Piešťany, ktorá však takýto výsluch neodporúčala, mala za to, že iní odborníci by do psychologického procesu prebiehajúceho na CPPPaP v Nitre nemali zasahovať, pričom vyjadrila obavy z možnej retraumatizácie detí. Vo všeobecnosti, aj v zmysle ustanovení CMP je ideálne, ak je možné vypočuť mal. deti súdom. Avšak v tomto prípade vykonanie takéhoto formálneho výsluchu nie je vhodné, psychologičkou nebolo odporúčané, maloletým deťom by mohlo ublížiť a podstúpenie takejto neprimeranej zvýšenej záťaže, ktorá za daných okolností nie je nevyhnutná, nie je v ich záujme. V danom prípade bol názor maloletých detí zistený relevantným spôsobom a v dostatočnom rozsahu, a to odborníkmi, ktorými boli maloleté deti dlhodobo sledované a pred ktorými mohli bez obáv otvorene vyjadriť svoje pocity a názory. Skutkový stav bol teda súdom prvej inštancie zistený v rozsahu dostatočnom pre jeho rozhodnutie. Navyše v zmysle naposledy doloženého úradného záznamu spísaného na ÚPSVaR Piešťany, pracovisko Hlohovec dňa 23.5.2018, maloleté deti aj pred svojim procesným opatrovníkom výslovne uviedli, že sú spokojné s tým, že sú zverené do osobnej starostlivosti otca, u otca a jeho partnerky, s ktorou majú dobrý vzťah, sa im páči. Maloleté deti teda mali teda jednoznačne možnosť v konaní vyjadriť svoj názor, pričom sa vyjadrili tak, že chcú naďalej zostať v osobnej starostlivosti otca.

40. Za uvedených okolností daného prípadu, nebolo potom dôvodným, aby súd návrhu starej matky vyhovel a maloleté deti zveril do jej náhradnej osobnej starostlivosti. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok ako vo všetkých výrokoch vecne správny, včítane závislého a správneho výroku o náhrade trov konania, s použitím § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil.

41. O náhrade trov tohto odvolacieho konania bolo rozhodnuté v zmysle § 52 a § 58 CMP s použitím § 396 ods. 1 CSP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, pričom žiaden z účastníkov ani návrh na náhradu trov konania v zmysle § 57 CMP nepodal.

42. Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP). Oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. Exekučný poriadok, ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie.

Podľa štvrtej časti CMP (§ 370 až 391) sa postupuje pri výkone rozhodnutia, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému. Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 CMP). Súd môže nariadiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP). Podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých upravuje vyhl. MS SR č. 207/2016 Z.z.